

EN

EN

EN

KOMISIA EURÓPSKEHO HOSPODÁRSTVA

Brusel
COM(2003)

Brusel

COM (2003)

**SPRÁVA EURÓSKEJ KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU,
EURÓPSKEMU EKONOMICKÉMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU PRE
REGIÓNY**

O podpore družstevných spoločností v Európe

OBSAH

1.	Úvod.....	5
1.1.	Minulosť.....	5
1.2.	Ciele správy	6
2.	Propagácia podnikateľského typu družstiev a zaistenie chápania tohto sektora.....	7
2.1.	Zdoraznenie dôležitosti Družstevného podnikania	7
2.1.1.	Akcie zaistujúce pochopenie dôležitosti družstiev v hospodárstve.....	7
2.1.2.	Nové členské štáty a uvedomovanie si úlohy družstiev	8
2.1.3.	Zdokonalenie/využitie štatistických údajov.....	9
2.2.	Akcie na propagáciu družstiev.....	9
2.2.1.	Vzdelávanie a školenia.....	9
2.2.2.	Služby pre podporu obchodnej činnosti	9
2.2.3.	Prístup k financiám	10
2.2.4.	Práca s organizáciami zastupujúcimi družstvá.....	11
2.3.	Špecifické oblasti podnikateľskej politiky, v ktorých družstvá hrajú dôležitú rolu.....	11
2.3.1.	Úloha robotníckych družstiev pri prevode podniku.....	11
2.3.2.	Sociálne podniky a nové družstevné právne formy	11
3.	Zabezpečenie vhodného regulačného prostredia	12
3.1.	Plnenie Európskeho nariadenia o družstvách.....	12
3.2.	Koherentncia medzi štátnymi normami	12
3.2.1.	Štátne normy riadiace SCE (európsku družstevnú spoločnosť)	12
3.2.2.	Spolupráca medzi štátnymi úradmi a službami Komisie	13
3.2.3.	Navrhovanie modelových zákonov.....	13
3.2.4.	Využitie družstevných princípov ICA (medzinárodnej aliancie družstiev).....	13
3.2.5.	Predchádzanie "nezrelým" zánikom družstiev a lúpenia majetku	14
3.2.6.	Vhodný daňový režim a iné "výhody"	14
3.2.7.	Pravidlá konkurencie vzťahujúce sa na družstvá	15
3.3.	Prehľad regulácie	15

4.	Príspevok družstiev k cieľom Spoločenstva	16
4.1.	Poľnohospodárska politika a zväčšovanie	16
4.2.	Vidiecky a regionálny rozvoj	17
4.3.	Vytváranie prac. príležitostí družstvami sektora "Sociálnej ekonomiky"	17
5.	Záver	18

1. ÚVOD

1.1. MINULOSŤ

V Európske únii ja okolo 300.000 družstiev, ktoré poskytujú 4.8 mil. pracovných miest. Existujú vo všetkých Členských Štátoch a prístupujúcich či kandidátskych krajinách. Súčasne ovplyvňujú každodenný život viac ako 140 miliónov občanov, ktorí sú členmi družstiev, 1.

Družstvá dnes prosperujú na konkurenčných trhoch a hoci sa neusilujú o maximalizáciu zisku z kapitálu, dosiahli výrazný podiel na trhu v oblastiach, kde sú kapitalizované spoločnosti veľmi silné, ako napr. bankovníctvo, poistenie, maloobchod s potravinami, lekárnictvo a poľnohospodárstvo. Napredujú rýchlejšie v sektoroch ako zdravotnícka starostlivosť, služby podnikateľom, vzdelávanie a bývanie.

Družstvá fungujú v záujme/zájumoch svojich členov, ktorí sú súčasne užívateľmi a nie sú ovládaní záujmami vonkajších investorov. Zisky dostávajú členovia v pomere k ich obchodu s družstvom a rezervy a imanie sa udržiavajú pokope, nie sú určené na rozdelenie a sú venované záujmom členov. Kvôli osobným prepojeniam medzi členmi sú principiálne silné a dôležité, nové členstvo podlieha schváleniu, zatiaľ čo hlasovacie práva nie sú nutne proporčné k držbe podielov (jedna osoba jeden hlas). Rezignácia oprávňuje člena na vyplatenie jeho časti a znamená zníženie kapitálu.

Všetky družstvá konajú v ekonomickom záujme /zájumoch svojich členov, zatiaľ čo niektorí z nich sa navyše venujú činnostiam na dosahovanie sociálnych alebo environmentálnych cieľov v záujme ich členov a v záujme širšej komunity

1.2. CIELE SPRÁVY

Diskusie okolo role družstiev sa dočkali obnoveného záujmu, keď Rada v júli 2003 prijala predpis o Štatúte pre Európsku Spoločnosť Družstiev, 2 (v ďalšom texte ako "SCE") a Direktívu o zaangažovaní pracovníkov na rozhodovacích procesoch SCE (1, 2 = odvolania na uvedené predpisy dole).

- 1 "Statistics and information on European co-operatives", (Štatistiky a informácie o európskych družstvách) vydané International Co-operative Alliance, Geneva 1998, publikované za pomoci EU; <http://www.ica.coop/europe>
- 2 Council Directive (Predpis rady) (EC) č 1435/2003 z 22. júla 2003 o Predpise pre European Co-operative Society, and Council Directive 2003/72/EC z 22. júla 2003 dopĺňujúca Štatút vo vzťahu k zaangažovanosti zamestnancov ; O.J. N° L207 z 18/8/03. (OJ = Official Journal, t.j. Úradný vestník)

Komisia je presvedčená, že potenciál družstiev sa plne nevyužíval a že ich by bolo potrebné vylepšiť ich image na úrovni Štátnej aj Európskej. Mimoriadna pozornosť by sa tiež mala venovať Členským Štátom a kandidátskym krajinám, kde napriek extenzívnym reformám sa plne nevyužívajú možnosti, ktorá družstvá v sebe majú.

Prijatie Šatútu SCE predpokladá, že Členské Štáty budú povinné prijať opatrenia na realizáciu Predpisu a Direktívy. Komisia sa domnieva, že to je dobrá príležitosť pre štátne orgány a depozitárov peňazí, ktorých cieľom je jednak zdokonalenie legislatívy vo vzťahu k družstvám a potom vytváranie priaznivejšieho prostredia ich obydli a sídel.

Ďalšia otázka, ktorá upútala pozornosť Komisie je neustále rastúca dôležitosť a kladná úloha družstiev ako nástrojov pre realizáciu mnohých cieľov Spoločenstva v oblastiach ako je napríklad politika zamestnanosti, sociálna integrácie, rozvoj regiónov a vidieka, poľnohospodárstvo, atď. Komisia je toho názoru, že tento trend by bolo potrebné udržiavať a že prítomnosť družstiev v rôznych programoch a plánoch Spoločenstva by sa mala ďalej využívať a propagovať.

Obnovený záujem o otázku družstiev možno pozorovať aj na medzinárodnej úrovni. Najdôležitejší prejavom pokroku v tomto smere je prijatie Odporúčania pre Propagáciu Družstiev, ktoré vydal Medzinárodný Úrad Práce v roku 2002 (viď poznámku 19 pod čiarou tu nižšie v texte), ktoré bolo oficiálne schválené vládami štátov všetkých členských krajin Európskej Únie ako aj vládami prístupujúcich a kandidátskych krajín.

Kvôli tomuto obnovenému záujmu o otázku družstiev v roku 2002, Komisia zahájila širokú verejnú konzultáciu týkajúcu sa družstevníctva v Európe ³. Odozvy predstavovali názory prakticky všetkých sektorov družstevných aktivít s mimoriadne silnou odozvou od prístupových a kandidátskych krajín ⁴. Zatiaľ čo analýzom a záverom konzultačného dokumentu sa dostalo širokej podpory, objavilo sa množstvo konštruktívnych komentárov a návrhov.

---

³ Konzultačný dokument "Co-operatives in Enterprise Europe" je možné nájsť na:

<http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/coop/consultation/index.htm>.

⁴ 46 odoziev bolo prijatých: 7 z European Associations, 17 od zastupujúcich organizácií v členských štátoch, a 5 z družstevných podnikov, ktoré spoločne pokrývajú väčšinu sektora v Európe. Navyše 4 od verejných orgánov, 9 od kandidátskych krajín (vrátane spoločného názoru 48 organizácií v 10 krajinách), 2 od medzinárodných (globálnych) organizácií and 2 od expertov. Pôvodné predložené písomné odozvy a zhrnutia (v angličtine a francúzštine) možno nájsť na vyššie uvedenej web-stránke.

Táto Správa odráža výsledok za tohto extenzívneho konzultačného procesu. Snaží sa sústrediť na 3 hlavné otázky, na ktoré poukazovali reakcie, ako aj na konkrétne návrhy toho, čo samotné členské štáty môžu urobiť, aby využili obchodný potenciál družstiev. Pre tie isté tri otázky Správa/Komunikácia vyčísluje konkrétne kroky, ktoré má Komisia podniknúť, aby dosiahla ciele.

Hlavnými bodmi správy sú

- Propagácie širšieho využitia družstiev po Európe cestou intenzívneho zviditeľňovania, zdokonaľovania charakteristických vlastností a pochopenia sektora
- Ďalšie zdokonalenie družstevnej legislatívy v Európe
- Udržiavanie a zdokonaľovanie lokalít družstiev a prispievanie k dosahovaniu cieľov komunity

2. PROPAGOVANIE PODNIKATELSKÉHO TYPU DRUŽSTIEV A ZABEZPEČENIE SPRÁVNEHO CHÁPANIA TOHTO SEKTORA

2.1. ZDÔRAZNENIE DÔLEŽITOSTI DRUŽSTEVNÉHO PODNIKANIA

2.1.1. AKCIE A AKTIVITY ZAISŤUJÚCE POCHOPENIE DÔLEŽITOSTI DRUŽSTIEV V RÁMCI EKONOMIKY

Propagácia rozsiahlejšieho šírenia poznania dôležitosti družstiev ako podnikov odhaľuje potrebu vysvetliť oblasti, v ktorých majú hrať vážnu úlohu.

- Družstvá môžu byť prostriedkom pre budovanie rastúcej ekonomickej sily Malých a Stredne veľkých podnikov (SMEs) na trhu. Družstvo je formou spoločnosti, ktorá umožňuje SMEs získať výhody veľkých, ako napr. úspory z veľkosériovej výroby, prístup k trhom, (vrátane účasti vo väčších verejných súťažiach), kúpna sila, trhová sila, manažment, rozvoj, školiaca a výskumná kapacita. Družstvá ponúkajú podnikom vhodné prostriedky na spoločné podnikanie a zdieľanie rizík pri súčasnom udržaní si vlastnej nezávislosti, Družstvá tiež umožňujú vertikálnu integráciu reťazcov produktov. Toto môže byť prospešné pre malé podniky, ktoré majú slabú pozíciu v zásobovaní reťazca a chcú pre seba získať výnos z pridanej hodnoty svojich produktov alebo služieb. Ale väčšinou nedružstevné podniky si stále neuvedomujú, že družstevná forma môže byť vhodným prostriedkom pre takéto spoločné aktivity.
- Družstvo je prostriedkom pre poskytovanie služieb vysokej kvality. Služby predstavujú 70% výstupu a 69% zamestnaní v Európskej únii. Viac ako 75% všetkých nových podnikov vytvorených v Európe sa nachádza v sektore služieb. Podniky poskytujúce služby musia zabezpečovať neustále rastúcu kvalitu a službu “na mieru” pre svojich zákazníkov. Družstevná štruktúra môže umožniť užívateľom takýchto služieb, keďže títo sú zároveň jej členmi, právomoc ovplyvňovať podnik, ktorý im slúži, tým, že zabezpečia, že podnik zareaguje na ich potreby. Družstvá sú často schopné poskytovať služby skupinám, ktoré by inak neboli schopné k takýmto službám sa dostať, pretože ich dodanie je neatraktívne pre spoločnosti, ktoré sa orientujú na zisk. Toto je prípad

“spriaznených služieb” ako sú zdravotnícke služby a služby orientované na udržanie dobrého zdravia, sektory, kde družstvá prosperujú najrýchlejšie,⁵.

5 Jedna štúdia EUROSTAT z r. 2002 zaoberajúca sa družstvami 7 Členských štátov od 1995 do 1998 ukazuje, že obzvlášť rýchle rastú v školstve, zdravotníctve a sociálnej práci a inej aktivity v oblasti sociálnych a osobných služieb (NACE Sections M, N & O).

- Družstvá napomáhajú budovaniu spoločnosti na základe vedomostí. Mnoho družstiev (napr. robotníckych družstiev), sú podnikmi, v ktorých členovia ako užívatelia majú skutočný vplyv nad rozhodnutiami manažmentu. Štruktúra účastníckeho manažmentu družstevných podnikov generuje nehmotný majetok pozostávajúci z vedomostí a zručností. V tomto zmysle Družstvá sa správajú ako školy podnikania a manažmentu pre tých, ktorí by inak nemali prístup k zodpovedným pozíciám.

Aby sa zabezpečilo, že družstvá ďalej významne prispievajú k ekonomickému dynamizmu a rastu vyššie navrhovanými spôsobmi, bude dôležité, aby úrady Členských Štátov, organizácie ako na štátnej, tak na regionálnej, či miestnej úrovni rozvíjali a zintenzívňovali svoje snahy o zabezpečenie lepšieho chápania tohto sektora.

Akcia 1. Komisia preskúma, v súlade s postupom, ktorý sa zakladá na mnohoročnom programe pre podnik a podnikanie, 6(Multi-annual Programme for Enterprise and Entrepreneurship) a ďalšie programy Spoločenstva, možnosti podporovať iniciatívy od organizácií - depozitárov peňazí –a Členských štátov. Tieto akcie by sa mali orientovať na dvíhanie vedomia u verejných úradov a súkromných hospodárskych pracovníkov o potenciáli družstevných foriem ako prostriedku zakladania podnikov alebo zoskupovania malých podnikov. Tieto iniciatívy môžu v sebe zahŕňať organizovanie konferencií, navrhovanie vysvetľujúcich brožúr, tematické výskumné štúdie, rozvoj sietí, atď.

Na základe skutočnosti, že v rôznych krajinách sa družstevníctvo nachádza v rôznych stupňoch vývoja (viď bod 3.2.1. tu vyššie), existuje potenciál pre intenzívnejšiu výmenu informácií a skúseností

Akcia 2. Komisia preskúma možnosť organizovania štruktúrovanej výmeny informácií a skúseností, ako aj možnosť identifikácie dobrých praktík v oblasti podnikania prostredníctvom družstva. Spolu s Členskými štátmi a depozitármi peňazí preskúma aj priechodnosť prípravy orientačného testovania politik rôznych štátov, ako aj praktík v daných oblastiach.

2.1.2. NOVÉ ČLENSKÉ ŠTÁTY A UVEDOMENIE SI ROLE DRUŽSTIEV

Doposiaľ v tomto smere existovali iba malé iniciatívy a bol rozsiahly nedostatok informácií o potenciáli a možnostiach družstiev. Preto je potrebná, aby sa táto správa dostala do prístupujúcich krajín k jednotlivcom a malým podnikateľom, že založenie družstva môže byť atraktívnou voľbou pre začiatok u tých ľudí, ktorých kapitál, skúsenosti alebo sebaistota sú obmedzené. Združovaním ich zdrojov a skúseností, môžu zdieľať rizikám ktoré pri využívaní len vlastných možností by sa mohli ukázať ako nepriechodné.

Družstvá čelili istým problémom v bývalých plánovaných ekonomikách centrálnej Európy. Hoci boli najvoľnejšou formou podnikania povoleného za podmienok centrálneho plánovania, odvtedy trpia tým, že ich identifikujú so starým systémom. V tomto smere je potrebné zdôrazniť aj potenciál nových družstevných iniciatív pre podporu vyrovnaného rozvoja ekonomík a združení nových členských štátov a kandidátskych krajín. Komisia v kontexte Akcie 1 a Akcie 2 preskúma, ako čo najlepšie propagovať iniciatívy v nových členských štátoch smerujúce k upevňovaniu povedomia a prenosu informácií a skúseností po celej Európe.

2.1.3. ZDOKONALOVANIE ŠTATISTICKÝCH ÚDAJOV

Ďalším problémom, ktorý prispieva k neúplnému pochopeniu potenciálu družstevného podniku sú chabé údaje týkajúce sa významu družstva vyjadreného kvantitatívne, ako aj údaje týkajúce sa smeru jeho vývoja.

Akcia 3. Komisia bude skúmať možnosti rozvoja využívania “satelitnej výpočtovej techniky” pre zber a analýzu štatistických údajov o družstvách a tiež o možnosti nechať ich nainštalovať štátnymi štatistickými úradmi.

2.2. Akcie pre propagáciu družstiev

2.2.1. VZDELÁVANIE A ŠKOLENIA

Učebné plány pre školenia manažmentu majú tendenciu odvíjať sa hlavne od obchodného modelu napríklad spoločností s ručením obmedzeným. Je preto sotva prekvapujúce, že mladí podnikatelia zriedkakedy uvažujú o “družstevnej alternatíve”, a to dokonca aj keď pre ich aktivity by mohla byť najvhodnejšia.

Ale existuje niekoľko príkladov špecifických modulov školenia družstevného manažmentu, ⁷ (vrátane dištančného štúdia) a dokonca tých najzasvätenejších univerzitných kurzov pre družstevných podnikateľov. Nanešťastie, väčšina takých iniciatív zostáva izolovaná, ale v Európe by mohli byť užitočne zosieťované .

⁷

Vid': *International Labour Office « Training Methodology for Co-operative Management = Školiaca metodológia pre družstevný manažment » na <http://www.ilo.org/coop>.*

Vzdelávanie Spoločenstva, školenia, e-štúdium, celoživotné vzdelávacie programy majú mimoriadny potenciál napomáhať družstvám ako to demonštrovala ich vzácna účasť na takých programoch ako Erasmus/Socrates, Leonardo da Vinci I a II a im predchádzajúce programy od polovice osemdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Komisia vyzýva členské štáty a štátne vzdelávacie inštitúcie a depozitári peňazí (organizácie), aby upevňovali v povedomí družstevnú formu prostredníctvom učebných plánov študijných kurzov na stredoškolskej a univerzitnej úrovni a propagovali rozvoj príslušných manažérskych zručností.

Akcia 4. Komisia podnikne potrebné kroky, aby zaistila, že programy pre vzdelávanie, školenie, celoživotné vzdelávanie a e-vzdelávanie umocnia účasť družstiev; ide obzvlášť o tie programy, ktoré podnikajú nadnárodné projekty a nadnárodné siete špecialistov a povedú k rozvoju čo najlepšej praxe v inovačných oblastiach

2.2.2. SLUŽBY NA PODPORU OBCHODNEJ ČINNOSTI

Špecifická povaha družstevného podnikania tiež volá po podpore podnikateľských služieb “na mieru”. Takéto poradenstvo tiež môže byť neoceniteľný sprievodný znak a podmienkou financovania pôžičiek. Sieťové prepojenie kancelárií na európskej úrovni ponúkajúcich špecializované poradenstvo pre družstvá by umožnilo užitočnú výmenu skúseností. Ale tam, kde dopyt po takýchto službách je taký vysoký, že by opodstatňoval špecializované kancelárie, mohol by byť vhodný referenčný systém. Obchodné komory a federácie zamestnávateľov by si mali byť vedomé potrieb družstevného podnikania, aby im mohli poskytovať relevantné služby. Komisia vyzýva členské štáty a organizácie depozitárov peňazí, aby preskúmali a zaistili poskytnutie podpory a poradenských služieb pre družstevné podniky.

Akcia 5. Komisia preskúma možnosť identifikácie a šírenia dobrých praktík v oblasti služieb družstvám na podporu podnikania, vychádzajúc z predchádzajúcej práce na SMEs a veľmi malých podnikoch, 8.

2.2.3. PRÍSTUP K FINANCIÁM

Družstvá nemajú žiadny, a ak, tak obmedzený prístup ku kapitálovým trhom, a preto sú závislé na vlastnom kapitále alebo úverovanom financovaní, 9. Je to tak hlavne kvôli všeobecnému nedostatku vedomostí o špecifikách družstevnej formy podniku zo strany úverujúcich inštitúcií, aj regulačných orgánov. V tomto kontexte a v rámci Akcie 1 a akcie 2, Komisia mieni zohrať dôležitú úlohu pri uľahčení výmeny skúseností medzi družstevnými organizáciami a štátnymi správami. Išlo by o skúsenosti s dobrými a inovačnými praktikami vo financovaní družstiev. Navyše v kontexte Akcie 9 a Akcie 10 je tiež dôležité preskúmať, aké najlepšie účtovné štandardy a ďalšie relevantné pravidlá môžu vziať do úvahy špecifická družstva vo vzťahu k štruktúre kapitálu a oceňovania majetku.

Avšak pokiaľ ide o verejné financovanie, Komisia vyzýva členské štáty, aby zaistili, že iniciatívy verejného financovania budú dostupné a vhodné aj pre družstvá. Podobne, so zreteľom na špecifické potreby družstiev, Komisia z vlastnej iniciatívy preskúma či je vhodné začleniť špecifickú referenciu v Európskom Investičnom Fonde, 10.

Ako ich „sestry” v EU, mnohé družstvá v prístupujúcich krajinách trpia špecifickými ťažkosťami pri získavaní úveru alebo kmeňového kapitálu. Niekoľké družstevné organizácie volali po špecifickom pred-vstupnom programe pre družstevné podniky; avšak Komisia je toho názoru, že ako najefektívnejší prostriedok poskytovania pomoci sa javí použitie jestvujúcich prostriedkov.

8 Vid': http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/reports_studies.htm a <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/craft-supportserv.htm#support-services-reports>

9 Niekoľké družstevné hnutia sa snažili podporiť rastúce družstvá zriadením investičných fondov (napr. ESFIN/IDES vo Francúzsku <http://www.esfin-ides.com/pages/Contact/ContactRubrique.htm> a Coop

Action vo Veľkej Británii <http://www.co-operativeaction.coop/>: V Taliansku tento proces uľahčil zákon číslo 59 z 31/1/92, ktorý družstvám umožňuje venovať 3% ich zdaniteľného ročného zisku (doplneného o majetok likvidovaných družstiev) do fondov pre vzájomný prospech na propagáciu družstiev, viď Coop Action:

10 <http://www.europa/comm/enterprise/entrepreneurship/financing/index.htm>

Akcia 6. Komisia odhadne možnosť začlenenia špecifickej odvolania na družstevné podnikanie do finančných nástrojov, riadených Európskym Investičným Fondom, ktoré v súčasnosti tvoria časť “Viacročného Programu pre Podnikanie a Podnikateľstvo obzvlášť pre SMEs (malé a stredne veľké podniky)”. Starostlivosť sa bude venovať tomu, aby družstvá stále pripadali do úvahu v ďalších programoch Spoločenstva, a aby mali plný prístup k informáciám o týchto programoch.

2.2.4. *PRÁCA S ORGANIZÁCIAMI, KTORÉ ZASTUPUJÚ DRUŽSTVÁ*

Družstvá sú dobre zastúpené na Európskej úrovni prostredníctvom svojich národných alebo sektorových federácií a svojich koordinačných orgánov. Komisia bude naďalej udržiavať frekventované kontakty s organizáciami, ktoré zastupujú družstvá, ¹¹ ohľadne všetkých programov a dôležitých otázok (viď tiež: Akcia 9).

2.3. **Špecifické oblasti podnikateľskej politiky, v ktorých družstvá hrajú významnú rolu**

2.3.1. *ÚLOHA ROBOTNÍCKYCH DRUŽSTIEV PRI PREVODE PODNIKU*

Približne jedna tretina podnikov v Európe prevedie vlastníctvo o desať rokov a so stúpajúcou tendenciou takéto prevody sa uskutočňujú mimo rámca rodiny súčasného majiteľa. Zamestnanci majú mimoriadny záujem, aby podnik bol udržateľný a často dobre rozumejú oblasti podnikania, v ktorej pracujú. Avšak často im chýbajú primerané finančné prostriedky a podpora na prevzatie podniku. Opatrná a postupná príprava prevodov na zamestnancov, organizovaná vo forme robotníckych družstiev môže zvýšiť skóre prežitia ¹². V tomto kontexte stojí za to všimnúť si nedávnu správu Spoločenstva z júla 2002 o “Rámci propagácie finančnej účasti zamestnancov na kapitále alebo zisku svojej spoločnosti”, ¹³. Jednou formou takýchto programov je spájať zamestnancov s výsledkami podniku, na kolektívnej báze a akumulovať imanie do robotníckeho družstva, ktoré by potom poslúžilo ako možný zdroj financovania odkúpenia zamestnancom. Komisia vyzýva členské štáty, aby uvažovali o stimuloch, ktoré by spustili také programy, ktoré umožnia odkúpenie zo strany zamestnanca.

2.3.2. *Sociálne podniky a nové družstevné právne formy*

Účinnosť družstevných foriem pri integrácii sociálnych cieľov viedla isté krajiny k prijatiu špecifických právnych foriem, aby sa takéto aktivity uľahčili. Tieto formy mali značný úspech a vyvolali záujem v iných členských krajinách, ktoré čelili podobným problémom, ¹⁴. Zápasia aj so špecifickými problémami, pokiaľ ide o financovanie ich aktivít.

¹¹ Najvýznamnejšie v Európe sú: ICA Europe-International Cooperative Alliance a CCACE Co-ordinating Committee of European Co-operative Associations (Koordinačný výbor európskych družstevných asociácií).

¹² Odporúčanie komisie z 1994 (č. 94/1060/EC z 7-12-1994 OJ L 385 z 31-12-1994 p.14) obrátilo sa na členské štáty, aby podporovali prevody podnikov na svojich zamestnancov znížením zdaňovania

kapitálového zisku, realizovaného pri prevode podielov na zamestnancov, upustením od registračných poplatkov, alebo prostredníctvom daňových výhod alebo časovým odlišením. sledovanie tohto Odporúčania v rokoch 1998 a 2002 zaznamenalo malý pokrok zo strany členských štátov v tejto oblasti.

13 COM(2002) 364 konečná správa z 05.07.2002 ,vid' na

14 http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/labour/index_en.htm

7,700 sociálne družstvá sa zakladali v Taliansku počas 10 rokov existencie Zákona 381 z 1991, pričom zamestnávali 210.000 ľudí, z ktorých 22,600 boli znevýhodnení. Toto vytváralo “zmes” dobrovoľnej a platenej práce, a začleňovalo do ekonomiky skupiny na okraji spoločnosti. V 2001 francúzska vláda zaviedla novú právnu formu Sociétés Coopératives d'Intérêt Collectif (SCIC) a vo veľkej Británii padol nedávno návrh pre Community Interest Company (<http://www.dti.gov.uk/cics/>). V niekoľkých prístupujúcich a kandidátskych krajinách družstvá pre hendikepovaných (čo pripomína integračné družstvá v Taliansku) poskytujú kvalitné pracovné miesta a lekársku pomoc hendikepovaným od začiatku 20. storočia.

Akcia 7. Komisia bude študovať programy, dobré praktiky a predpisy vo vzťahu k sociálnym družstevným podnikom v Európe a bude podávať správy Inštitúciám Spoločenstva.

3. ZABEZPEČENIE VHODNÉHO REGULAČNÉHO PROSTREDIA.

3.1. PLNENIE EURÓSKEHO NARIADENIA O DRUŽSTVÁCH

Prijatie nariadenia pre Európsku družstevnú spoločnosť (“SCE”) umožní družstvám, aby v EU pracovali s jednoduchou právnou formou a súborom pravidiel presne tak ako nariadenie pre Európsku spoločnosť (SE) umožní fungovanie spoločností s ručením obmedzeným.

Úprava zaisťuje pre Členské štáty, že budú mať 3 roky, v ktorých zrealizujú a prenesú Nariadenie do medzinárodných zákonov, t.j. do 18. augusta 2006.

V priebehu konzultačného procesu sa povedalo, že SCE je potrebným nástrojom pre družstvá, aby mohli voľne operovať v Európe. Preto uvedené by sa malo zrealizovať najneskôr do spomínaného dátumu. Z tohto dôvodu v kontexte Akcie 1 Komisia bude skúmať, ako najlepšie skoordinať informačnú kampaň, aby sa nástroj SCE dostal do povedomia potenciálnych užívateľov. Hlavnými cieľmi budú: poradcovia v podnikaní a podporné služby, účtovníci a obchodné komory. Prostredníctvom EuroInfo Centier v Členských štátoch budú sa distribuovať Publikácie. Navyše, Komisia podnikne kroky potrebné pre rýchlu realizáciu Predpisu, aby sa tiež zredukoval výskyt konaní vedených proti Členským štátom za prípadné nedodržanie predpisov. V tomto kontexte:

Akcia 8. Komisia plánuje zvolať sériu stretnutí činiteľov Členských štátov, ktorí sú zodpovední za realizáciu Predpisu a Direktívy o SCE, aby sa prediskutovali všetky záležitosti, ktoré si vyžadujú štátne opatrenie alebo také, na ktoré sa vzťahuje zákon štátu.

3.2. KOHERENTNIA MEDZI ŠTÁTNYMI ZÁKONMI

3.2.1. ŠTÁTNE NORMY RIADIACE SCE (Európsku družstevnú spoločnosť)

Všetky Členské štáty povoľujú vytváranie a fungovanie družstiev. Avšak v istých Členských štátoch nie je možné, aby družstvá fungovali v istých sektoroch. Navyše, právne formy a tradície družstiev v Členských štátoch sa veľmi líšia. Rôzne prístupy k legislatíve, ktorá riadi družstvá, možno kategorizovať do troch typov:

(1) krajiny, v ktorých je jeden všeobecný zákon o družstvách, (2) krajiny, v ktorých družstevná legislatíva je rozdelená podľa sektora a sociálneho účelu družstva a (3) krajiny, v ktorých nie je žiadny zákon o družstvách a kde družstevný charakter spoločnosti je odvodený len od medzinárodných predpisov a noriem.

Táto heterogénnosť môže priniesť prekážky do cesty efektívneho fungovania družstiev na medzištátnej alebo európskej úrovni; aké sú práva a povinnosti členov, riaditeľov a tretích strán sa stáva nejasným. Tento problém sa stane zjavným, keď niektoré ustanovenia štátnych zákonov sa budú uplatňovať na Európske družstevné spoločnosti (ECS) v súlade s ich registráciou ako Členských štátov. Preto v kontexte Akcia 8, Komisia bude spolu s družstevnými organizáciami a štátnymi úradmi skúmať prípady, v ktorých štátne zákony sú problémom pri efektívnom uplatňovaní ECS Štatútu a Komisia predloží spoločne prijaté riešenia. Toto môže viesť k nepriamej aproximácii štátnych zákonov.

3.2.2. *SPOLUPRÁCA MEDZI ŠTÁTNYMI ÚRADMI A SLUŽBAMI KOMISIE*

Zdokonalenia družstevnej legislatívy sa tiež dajú dosiahnuť umožnením kontaktov medzi štátnymi regulátormi a poskytnutím možností spoločnej analýzy dobrých alebo inovačných praktík, 15. Tento proces by mal zahŕňať kandidátske štáty, z ktorých podaktoré sa už dožadovali pomoci pri reformovaní družstevných zákonov, a v ktorých družstvá sú predmetom ešte väčšieho neporozumenia zo strany regulátorov.

Akcia 9. Komisia bude aktívne pracovať s verejnými úradmi a družstevnými organizáciami, obzvlášť Členskými štátmi, aby zabezpečila vylepšenia družstevnej legislatívy; preto Komisia tiež trvá na povinnosti Členských štátov informovať seba navzájom aj Komisiu prv, než bude navrhnutá alebo prijatá nová legislatíva v tejto oblasti.

3.2.3. *NAVRHOVANIE MODELOVÝCH ZÁKONOV*

Bez ohľadu na rozdiely v zákonoch, ako sa uvádza vyššie, komisia nemá v úmysle robiť návrhy na harmonizáciu štátnej družstevnej legislatívy, 16. Niekoľké družstevné organizácie so sídlom väčšinou v EU prehlásili, že štátna legislatíva nepredstavuje významnú prekážku pre ich aktivity v rámci ich vlastných krajín. Skupina expertov na spoločenské právo na najvyššej úrovni, 17, s mandátom od Komisie uviedla argumentovala, že družstevné organizácie by sa mali ujať iniciatívy a vyvinúť model družstevných zákonov ako prostriedku pre iniciáciu postupnej aproximácie štátnych zákonov, ktorými sa riadia družstvá.

Akcia 10 Komisia víta iniciatívy od štátnych a európskych organizácií týkajúce sa návrhov “modelových” zákonov a chce pri ich vypracovávaní asistovať.

3.2.4. *VYUŽITIE DRUŽSTEVNÝCH PRINCÍPOV ICA (ICA - Intl'Cooperative Alliance = medzinárodná družstevná aliancia)*

Hoci zákony riadiace družstvá sa rôznia v prístupoch a zakladajú sa na odlišných tradíciách, vo všeobecnosti rešpektujú definíciu družstva, hodnoty a princípy stanovené v “Prehlásení o Identite Družstva”, ktoré prijala Medzinárodná aliancia družstiev (ICA) v roku 1995, a ktorú nedávno potvrdila rezolúcia UN, 18, a plne sa začlenila do Odporúčania I.L.O., 19. Ako dôsledok, štátne legislatívy pri navrhovaní

nových zákonov, ktoré majú riadiť družstvá, mali by vychádzať z definície, hodnôt a princípov družstva. V tomto kontexte sa však od Členských štátov požaduje, aby boli dostatočne flexibilné, aby umožnili družstvám efektívne na svojich trhoch za rovnakých podmienok konkurovať iným formám podnikania. Družstvá nepotrebujú prednostné zaobchádzanie, ale legislatívu, ktorá vytvorí akčné pole na vyššej úrovni v tom zmysle, že družstvá budú môcť konať bez obmedzení, ktoré sa zakladajú na rôznych cieľoch štátnej politiky, ale ktorým iné formy spoločností, s ktorými družstvá súťažia v rámci modernej trhovej ekonomiky, nepodliehajú. Dobre navrhnutá legislatíva môže pomôcť prekonať aj niektoré z obmedzení obsiahnutých v družstevnej forme, ako napr. nedostatočný prístup k investičnému kapitálu. Napríklad družstvám by sa mohlo povoliť vydávať *neužívateľské investorské podiely*, ktoré by boli obchodovateľné a nesúce úrok, pod podmienkou, že účasť neužívateľských akcionárov by bola obmedzená, aby sa zaistilo, že družstevný charakter spoločností nie je ohrozený. Komisia vyzýva členské štáty, aby pri navrhovaní štátnych predpisov riadiacich družstvá nechali sa viesť “definíciou, hodnotami a princípmi družstva” obsiahnutými vo vyššie uvedenom Odporúčaní, ale tiež aby boli dostatočne flexibilné pri potýkaní sa s modernými potrebami družstiev (viď tiež: Akcia 9 a 10).

3.2.5. *PREDCHÁDZANIE “NEZRELÝM” ZÁNIKOM ÚSPEŠNÝCH DRUŽSTIEV; ODRADENIE OD KORISTNÍCKEHO LÚPENIA MAJETKU ALEBO “OD-VZÁJOMŇOVANIA”.*

Komisia vyzýva Členské štáty, aby zabezpečili, že po zániku alebo konverzii majetok družstiev sa rozdelí podľa družstevného princípu “nezainteresovaného rozdelenia”. To znamená, že buď iným družstvám, kde členovia môžu mať účasť, alebo družstevným organizáciám, ktoré sledujú podobné ciele alebo ciele všeobecného záujmu. Takýto majetok sa často budoval celé generácie a zostáva v kolektívnom vlastníctve a je “uzatvorený” pred cieľmi takých družstiev. Malo by však byť možné, aby sa majetok družstva rozdelil medzi jeho členov, ale len v riadne preverených prípadoch. Členské štáty by mali poskytnúť dostatočnú ochranu družstevnému majetku tým, že zaistia, aby, v prípade ponúk na odkúpenie a následnej konverzie družstva na formu spoločnosti s ručením obmedzeným, sa rešpektovali prania členov družstva a jeho ciele (viď: Akcia 9 a 10).

- 15 Porovnávací Tabuľka družstevných legislatív Členských štátov a kandidátskych krajín je dostupná na nasledujúcej stránke: http://www.europa/comm/enterprise/entrepreneurship/coop/social-cmaf_agenda/social-cmaf-cooperatives.htm
- 17 Správa Komisie z 21/5/2003: “Modernizácia spoločenského práva a umocňovanie spoločenského riadenia v EÚ – Plán pohybu vpred” - kapitola 3.7” Zvyšovanie transparentnosti právnych foriem podniku v rámci štátu” pre odkaz viď ďalšiu referenciu.
- 17 Záverečná správa Skupiny právnych expertov na najvyššej úrovni na moderný regulačný rámec spoločenského práva v Európe (4/11/ 2002); viď na http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/company/modern/index.htm
- 18 Viď U.N. uznesenie 56/114 prijaté na 88. plenárnom zasadnutí Valného zhromaždenia U.N. dňa 19. december 2001 a Správu Generálneho Tajomníka 2001/68 z 14. mája 2001..
- 19 Odporúčanie 193 týkajúce sa propagácie družstiev prijaté na 90. Zasadnutí Medzinárodnej konferencie práce dňa 20. júna 2002. Okrem definície a hodnôt, Odporúčanie (Recommendation) obsahuje nasledovné princípy: dobrovoľné a otvorené členstvo, demokratická členská kontrola, členská ekonomická účasť, autonómnosť a nezávislosť družstva, vzdelávanie, školenie práva členov na

informácie, povinnosť spolupráce medzi družstvami, a záujem o komunitu (e-adresa, vid' referenciu č. 7).

3.2.6. *VHODNÝ DAŇOVÝ REŽIM A INÉ "VÝHODY"*

Niektoré členské štáty (napr. Belgicko, Taliansko, Portugalsko) sa domnievajú, že obmedzenia obsiahnuté v špecifickom charaktere kapitálu družstiev si zasluhujú špecifický daňový režim: napríklad skutočnosť, že družstevné akcie nie sú kótované, a preto nie sú široko dostupné na zakúpenie, vyúsťuje takmer do nemožnosti realizovať kapitálový zisk; skutočnosť, že akcie sú vyplatené za ich hodnotu (nemajú žiadnu špekulatívnu hodnotu) a akýkoľvek výnos (dividendy) je za normálnych okolností obmedzený, môže odrádzať nových členov. Navyše je potrebné uviesť, že družstvá sú často predmetom prísnych požiadaviek vo vzťahu k tvorbe rezerv. Špecifický daňový režim môže byť vítaný, ale vo všetkých aspektoch regulácie družstiev by mal byť dodržaný princíp, že akákoľvek ochrana alebo prospech poskytnutý špecifickému typu entity, mal by byť proporčný k akýmkoľvek právnym obmedzeniam, pridanej sociálnej hodnoty alebo obmedzeniam obsiahnutým v samotnej forme a to všetko by nemalo viesť k nekalej súťaži. Navyše, akékoľvek ďalšie udelené "výhody" by nemali umožniť neželané využívanie družstevnej formy a aby družstvá nie v dobrej viere využívali družstevnú formu ako prostriedok úniku pred patričným vykazovaním majetku a požiadavkami vedenia spoločnosti. Komisia upozorňuje členské štáty, aby si dali pozor, a aby pri zvažovaní vhodného a proporčného daňového režimu pre základné imanie a rezervy družstiev, nevytvorili nesúťaživé situácie (vid' aj Akcia 9 a 10).

3.2.7. *PRAVIDLÁ KONKURENCIE VZŤAHUJÚCE SA NA DRUŽSTVÁ.*

Priebeh konzultácií postup týkajúci sa družstiev, odhalil určitý zmätok a obavy týkajúce sa uplatňovania pravidiel konkurencie vo vzťahu k družstvám.

Družstvá, ktoré uskutočňujú ekonomické činnosti sa považujú za "podniky" v zmysle Článkov 81, 82 a 86 až 88 Zmluvy Európskeho Spoločenstva (EC). Preto plne podliehajú pravidlám Európskej súťaže a pravidlám o štátnej pomoci a sú tiež predmetom rôznych výnimiek, prahov a pravidiel *de minimis*. Preto niet dôvodu pre zvláštny režim uplatňovaný na družstvá v rámci všeobecných pravidiel o súťaži; ale určité aspekty ich právnej formy a štruktúry by sa mali brať do úvahy, a to od prípadu k prípadu, ako ukázali predchádzajúce rozhodnutia a nariadenia.

Vo väčšine prípadov išlo o družstvá právnických osôb (skôr než fyzických). Také družstvo je aj asociáciou podnikov a (tam, kde má nekomickú činnosť) aj podnikom ako takým. Z toho dôvodu družstvo aj jeho členovia podliehajú pravidlám hospodárskej súťaže. Navyše, pravidlá súťaže sa vzťahujú nielen na dohody medzi podnikmi (napr. vytvorenie družstva a jeho stanovy), ale aj na rozhodnutia, ktoré urobili vnútorné orgány družstva. A pretože organizácia akou je družstvo, nemusí nutne byť v rozpore s Článkom 81 EC: jej následné správanie alebo pravidlá možno považovať za také, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž. Komisia upozorňuje organizácie držiteľov peňazí a organizácie, ktoré poskytujú služby podnikateľom,

aby zaistili rozsiahle šírenie pravidiel súťaže, čo môže byť pre družstvá v Európe významné.

3.3. PREHLAD REGULÁCIE

Článok 79 Predpisu SCE (Európskej družstevnej spoločnosti) hovorí, že: “*Minimálne päť rokov po vstupe tohto predpisu do platnosti, Komisia postúpi Rade a Európskemu Parlamentu správu o uplatňovaní Predpisu a návrhov na úpravu, ak to bude vhodné*”. Tento článok určuje niektoré body, ktoré by správa mala zahrnúť (napr. umiestnenie kancelárií a sídlo, právny postup v prípade defraudácie, atď.). Okrem toho Skupina právnych expertov na európske spoločenské právo na najvyššej úrovni, ²⁰, prehlásila, že “ Existujú dôležité otázky, ktoré si zaslúžia analýzu pri budúcom uplatňovaní Predpisu SCE... Bude zaujímavé vidieť, aký je vzťah SCE k štátnym formám družstiev. Bude sa SCE skutočne používať pre nadnárodné reštrukturalizácie a spoločné podniky? Ak áno, môže to umocniť súťaživosť družstiev. V snahe syntetizovať vyššie uvedené odporúčania, človek by mohol povedať, že najdôležitejším článkom na ohodnotenie je voľnosť, ktorú dostali členské štáty na reguláciu radu otázok podľa vlastných národných tradícií. Pretože sa očakáva, že Predpis má nepriamy a postupný harmonizačný efekt, nakoľko sa stáva referenčným zdrojom obzvlášť pre nové a kandidátske krajiny (viď tiež bod 3.2.1. tejto Správy), Komisia verí, že je ešte dôležitejšie, aby regulácia v budúcnosti poskytovala jednoduchšie a pevnejšie pravidlá, a že odkazy na štátne zákony sa budú minimalizovať.

²⁰ Vid' správa Expertov na najvyššej úrovni Kapitola VIII “Družstvá a iné formy podniku”, str.121.

Akcia 11. V kontexte hodnotiacej práce Komisia bude venovať mimoriadnu pozornosť možnému zjednodušeniu regulácie tým, že navrhne prijatie spoločných celo-Európskych pravidiel, kde to je možné.

4. PRÍSPEVOK DRUŽSTIEV K CIEĽOM SPOLOČENSTVA

Mnohonásobný úžitok, ktorý družstvá pre Európsku ekonomiku znamenajú, činí z družstiev integrálnu súčasť pri dosahovaní cieľov vytýčených v Lisabone; v skutočnosti družstvá sú vynikajúcim príkladom typu spoločnosti, ktorá môže súčasne osloviť podnikateľské a sociálne ciele, ktoré sa navzájom podporia.

Okrem podnikateľskej politiky, družstvá hrajú dôležitú rolu v pôľnohospodárskej ekonomike pri rozvoji regiónov s hospodárskymi ťažkosťami a ich štruktúra je ideálna pre rozvoj zamestnanosti a sociálnej súdržnosti. Propagácia rozsiahlejšieho šírenia roly a potenciálu družstiev preto nie je dôležitá vzhľadom na bezprostredný prospech pre družstvá samotné, ale tiež kvôli jeho väzbám na dôležitý program a ciele, ako to vysvetľujú nasledujúce odstavce. Preto je jasné, že snahy na úrovni Spoločenstva sú potrebné, aby sa zaistilo, že rola družstiev sa v plnom rozsahu zohľadňuje v relevantných programoch Spoločenstva.

4.1. POĽNOHOSPODÁRSKA POLITIKA A ROZŠÍRENIE

Družstvá hrali a naďalej hrajú veľmi dôležitú úlohu v poľnohospodárskom sektore po celej Európe. Prostredníctvom opatrení na rozvoj vidieka bola poskytnutá podpora od EAGGF na zakladanie organizácií poskytujúcich rôzne služby farmárom, ktorí pracujú na kolektívnej báze (spoločnosti so strojnými zariadeniami, pomoc farmám a služby manažmentu). Družstvá so nanajvýš vhodným prostriedkom pre takéto služby a pre takéto opatrenia sa tiež hodia. V nových členských štátoch je negatívna konotácia termínu družstvo problémom pre rozvoj moderného družstva. V kolektívnej symbolike toto slovo sa stále spája s nedostatkom voľnosti vo vedení fariem kvôli centralizovanej regulácii. Vo všetkých prístupujúcich krajinách pôda bola privatizovaná, čo znamenalo vznik tisícok malých a stredne veľkých fariem a spracovateľských podnikov. Takáto rozdrobená štruktúra nedovolí farmám užívať si výhody veľkých ekonomík, pretože nemajú potrebný kapitál, ktorý by investovali do nových technológií potrebných na splnenie novo zavedených prísnejších sanitárnych a fyto-sanitárnych predpisov. Nedostatok kapitálu a nevhodná alebo rozporuplná legislatíva stále predstavujú problém pre mnohé farmy a potravinárske podniky. Zriaďovanie družstiev malými farmami, ktoré pracujú v tých istých alebo príbuzných sektoroch, môže týmto malým farmám umožniť dosiahnuť kritickú veľkosť, ktorá sa pre väčšie investičné projekty požaduje, keď poskytnú banky a investorov s vhodnými garanciami. Programy Európskej Únie PHARE, ISPA do istej miery uľahčili prístup ku kapitálu, pričom ako znak uznania významu kolektívnych prístupov, aj pred vstupná nástroj SAPARD a Accession Treaty (Zmluva o pristúpení) zabezpečujú špecifickú pomoc skupinám poľnohospodárskych výrobcov, ktorá opäť môže mať družstevnú formu.

Komisia je presvedčená, že forma poľnohospodárskych družstiev môže byť dôležitým prostriedkom ďalšieho rozvoja poľnohospodárskeho sektora v nových krajinách. Okrem prijatia podpornej legislatívy, Komisia spolu s členskými štátmi môže preskúmať ostatné faktory úspechu ako: solídne družstevné obchodné činnosti, dobrý manažment, spolupráca medzi družstvami a nadovšetko, možnosť zaangažovania mladých ľudí do rozvoja a manažmentu družstiev. Navyše je možné ísť cestou prepojenia medzi programami na podporu príjmov, školeniami a rozširovaním kapacity. Vysoko kvalifikovaná a mladá generácia farmárov by znamenala väčšiu ochotu zavádzať inovačné prvky a prijímať riziko buď v poľnohospodárskom družstevnom podnikaní alebo farmárskej diverzifikácii.

Konečná úvaha sa týka skutočnosti, že vo vidieckom prostredí nových členských štátov často chýbajú poskytovatelia služieb. Propagácia marketingových a nákupných družstiev môže riešiť túto medzeru, keďže družstvám sa núkajú nové možnosti v oblasti poskytovania nepoľnohospodárskych služieb, ktoré predtým poskytovala vláda, napr. zdravotnícka starostlivosť, starostlivosť o deti a starých ľudí a "sociálne družstvá" s rôznymi cieľmi záujmu komunity.

Akcia 12. Okrem akcií 1 a 2, Komisia bude sa usilovať zaistiť, aby zvláštny príspevok družstiev pre poľnohospodársky rozvoj v nových členských štátoch sa naďalej rozvíjal prostredníctvom relevantných programov.

4.2. VIDIECKY A REGIONÁLNY ROZVOJ

Nakoľko členské organizácie družstiev majú korene v miestnych komunitách, prispievajú k udržiavaniu miestnych pracovných miest a poskytovaní miestnych služieb v kontexte hospodárskej globalizácie. Užívatelia družstevných služieb, nech

už sú výrobcovia, spotrebitelia alebo robotníci, majú tendenciu byť geograficky stabilní. Také silné miestne korene môžu efektívne čeliť opúšťaniu vidieckych oblastí a napomáhať rozvoju chudobnejších regiónov a lokalít. Členské štáty by mali vážne vziať do úvahy užitočnú úlohu miestnych družstiev v regiónoch, vzdialených oblastiach a chudobných mestských častiach, keď navrhujú podporný program pre oblasti, ktoré ekonomicky zaostávajú.

4.3. VYTVÁRANIE PRACOVNÝCH MIEST DRUŽSTVAMI SEKTORA “SOCIÁLNEJ EKONOMIKY”

Výkonnosť družstva sa nemôže merať predovšetkým hladinou návratnosti investovaného kapitálu, ale úrovňou služieb, ktoré poskytuje svojim členom. Schopnosť družstiev fungovať tak, aby si pokryli vlastné náklady alebo pokryli náklady a mali zisk umožňuje mnohým družstvám, aby ich vytvorili a viedli ľudia, ktorí inak nemajú prístup k trhu práce. Preto môžu efektívne integrovať do práce a spoločnosti vylúčené skupiny, dajúc im tak možnosť zažiť podnikateľskú a manažérsku zodpovednosť. Poskytnutím podnikateľských riešení na uspokojenie ekonomických a sociálnych potrieb, obzvlášť tam, kde chýba verejná alebo súkromná iniciatíva, družstvá môžu vytvoriť pracovné miesta a podnietiť udržateľný rast založený na solidárnosti bez toho, že by išlo o to, aby sa delil čistý zisk medzi členov (sociálna ekonomika); takýmto spôsobom zvýšia flexibilitu našich trhov práce. Družstvá sú preto často považované za súčasť “sociálnej ekonomiky” spolu s ostatnými formami podnikov založených na ľuďoch, ako sú napr. spoločnosti vzájomnosti, združenia a nadácie. Mnohé verejné úrady identifikovali “sociálnu ekonomiku” družstevnej formy ako účinný spôsob propagácie vyrovnaného rastu založeného na solidárnosti, 21. Komisia v kontexte Akcia 7 bude hľadiť zabezpečiť, že zvláštny príspevok družstiev pri vytváraní pracovných miest bude naďalej dostávať uznanie a bude sa ďalej využívať prostredníctvom relevantných programov Spoločenstva, ako napr. EQUAL, ktorý podporuje rôznorodosť družstevných projektov “sociálnej ekonomiky”, spočívajúcich na jeho podnikateľský oporný stĺp.

5. ZÁVER

Družstvá majú silnú tradíciu už od priemyselnej revolúcie v devätnástom storočí. Dnes Komisia uznáva, že bohatosť rôznorodosti podnikateľských foriem je dôležitým prvkom v ekonomike EÚ. Sú to moderné a dynamické podniky s vysokým potenciálom. Družstvá predstavujú 83% holandskej poľnohospodárskej výroby, 50% francúzskej, 37% cyperských bankových služieb, 35% fínskeho potravinárskeho priemyslu, 21% španielskej zdravotníckej starostlivosti a 60% švédskeho lesníctva.

Komisia preto bude podporovať efektívnu propagáciu a rozvoj družstevného podnikania v EÚ a kandidátskych krajinách. Odhliadnuc od uvedeného, rozvoj družstevného podnikania zostáva prevážne v oblasti kompetencie Členských štátov a kandidátskych krajín.

Akcie načrtnuté v tejto správe pokrývajú obdobie 2004 a 2008. Na konci tohto obdobia, sa ohodnotí pokrok, ktorý sa dosiahol vo vzťahu k cieľom vytýčeným v tejto správe, pričom budú tesne spojené všetky organizácie držiteľov peňazí. Na základe tohto hodnotenia bude prijaté rozhodnutie o príslušných budúcich iniciatívach.

21

Rozhodnutie Rady č. 2002/177/EC z 18. februára 2002 o direktívach v súvislosti s politikou zamestnanosti členských štátov pre rok 2002. OJL 60, z 1-3-2002, str. 60. Smernica 11 Európskej stratégie zamestnanosti (2002) hovorí, že "Členské štáty budú propagovať opatrenia na zintenzívnenie rozvoja súťaživosti a schopnosti sociálnej ekonomiky vytvoriť viac pracovných miest a zvyšovať ich kvalitu, obzvlášť kvalitu zabezpečenia tovarov a služieb spojených s potrebami ešte nenasýtených existujúcim trhom a s cieľom zredukovania prekážok pri uplatňovaní takýchto opatrení, všetky takéto prekážky skúmať.